

Vastineraportti

Kaavaselostuksen liite 6
4.12.2023

Sastamalan kaupunki Kiikan korttelin 703 asemakaavan muutos

5.6.2023 päivätystä osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta saadut lausunnot sekä kaavoittajan vastineet niihin:

1. Pirkanmaan maakuntamuseo

Lausunnot ja mielipiteet:

1. Pirkanmaan maakuntamuseo, 19.7.2023 annetun lausunnon pääsisältö

Kaava-alue on osa Kokemäenjokilaakson kulttuurimaiseman valtakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta. Lisäksi kaava-alue rajautuu pohjoisessa Kiikan kirkon ympäristön ja raitin maakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön. Kaava-alueella sijaitsee 1960-luvun lopulla rakentunut, maastoon sopeutuvista, punatiilisistä rakennuksista muodostuva kokonaisuus, johon kuuluvat Kiikan seurakuntatalo asuinrakennuksineen (lastentalon rakennukset) sekä Säästöpankille rakennettu liiketalo. Kokonaisuuden on suunnitellut arkkitehti Helge Railo. Lisäksi kaava-alueella sijaitsee 1959 valmistunut Kiikan pappila. Kiikan seurakuntatalo on inventoitu osana Pirkanmaan seurakuntatalot 1945-1999 -selvitystä (Pirkanmaan maakuntamuseo, 2022). Selvityksessä seurakuntatalo on arvotettu inventoinnin korkeimpaan luokkaan. Rakennuksella on todettu olevan arkkitehtonista, rakennusperinteistä, kirkkohistoriallista ja maisemakokonaisuuteen liittyvää arvoa. Inventoinnissa todetaan: "Kadulle ja kyläraitille vaatimattoman oloisen seurakuntatalon ulkoasu kätkee sisäänsä pirkanmaalaisen modernin rakennustaiteen helmen. Sen julkisivu avautuu rantaa kohden. Rakennus on aina julkisivusommittelusta pieniin sisätilan detaljeihin saakka hallitusti toteutettu kokonaisuus. Seurakuntatalo on

erittäin hyvin säilynyt alkuperäisenä ja toteutettu laadukkaasti, aikakauden ihanteiden mukaisesti."

Pirkanmaan maakuntamuseo toteaa, että kaava-alue sisältää huomattavan runsaasti tunnistettuja kulttuurihistoriallisia arvoja. Sen lisäksi alueen rakennetun ympäristön arvoja ei ole tutkittu muuten kuin seurakuntatalon osalta. Seurakuntatalo on osa Säästöpankin liikerakennuksen ja asuinrakennusten muodostamaa kokonaisuutta, jonka lisäksi kaava-alueella sijaitsee myös lähtökohtaisesti kulttuurihistoriallisia arvoja omaava 1950-luvun pappilarakennus. Kaavan tavoitteisiin tulisikin kirjata alueen kulttuurihistoriallisten arvojen vaaliminen. Kaavahankkeen yhteydessä tulee laatia asemakaavatasoinen rakennetun ympäristön inventointi. Vasta sen antamien tietojen perusteella voidaan arvioida lastentalon rakennusten tulevaisuutta. Näin ollen niiden osalta olisi suotavaa kirjata kaavan tavoitteet esimerkiksi siten, että kaavassa tutkitaan mahdollisuutta osoittaa kaava-alueelle uutta asuinrakentamista esimerkiksi lastentalon rakennusten paikalle. Rakennetun ympäristön arvojen lisäksi myös sijoittuminen valtakunnallisesti arvokkaalle maisema-alueelle asettaa huomioon otettavia reunaehtoja kaava-alueen uudisrakentamissuunnitelmille. Asemakaavassa tulee osoittaa tarvittavat merkinnät kaava-alueen kulttuurihistoriallisten arvojen turvaamiseksi.

Kaavamuutosalueella, sen itäosassa sijaitsee kiinteä muinaisjäänös, rautakautinen rökkiökalmisto Riihimäki (mj-tunnus 988010004), jonka tutkimuksissa on lisäksi löydetty merkkejä keskiaikaisesta asuinpaikasta. Kiinteän muinaisjäänöksen ja sen suoja-alueen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen ja muu niihin kajoaminen ilman muinaismuistolain nojalla annettua lupaa on kielletty (MML 1 ja 4 §).

Muinaisjäänösrekisterin mukainen muinaisjäänösalueen rajaus on merkitty oheiseen liitekarttaan punaisella vaakaviivoituksella.

Muinaisjäänösalue tulee merkitä asemakaavaan sm-osa-alerajauksena, johon liitettävät selitys ja määräys ovat muotoa: Alueen osa, jolla sijaitsee muinaismuistolailla (295/1963) rauhoitettu kiinteä muinaisjäänös. Alueen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen kielletty. Aluetta koskevista tai siihen liittyvistä suunnitelmista on pyydettävä alueellisen vastuumuseon lausunto. Mikäli muinaisjäänösalueelle suunnitellaan nykyisestä poikkeavaa maankäyttöä, tulee siitä neuvotella hyvissä ajoin Museoviraston kanssa MML 13 §:n mukaisesti ja varautua inventointia tarkempien arkeologisten tutkimusten, kuten koekaivausten, suorittamiseen kaavaprosessin yhteydessä.

Historiallisen kartta-aineiston perusteella kaava-alueen länsiosassa, Riihimäen kalmiston länsipuolella on sijainnut Kiikan kylän historiallinen tonttima, joka on merkitty jo alueen vanhimpaan, vuoden 1644 maakirjakarttaan. Kylään kuului 1500-luvun alkupuolella kolme taloa, ja sen asukkaista on mainintoja asiakirjoissa 1460-luvulta lähtien. Yksi taloista on toiminut Kiikan seurakunnan pappilana vuodesta 1699 lähtien. Kylätonttiin ja pappilaan mahdollisesti liittyvien historiallisen ajan muinaisjäännösten sijaintia, laajuutta ja säilyneisyyttä ei ole tutkittu lukuun ottamatta muutamaa pappilan eteläpuolelle tehtyä koekuoppaa (Museovirasto, 2015). Kaava-alueen sijainnin ja topografian perusteella myöskään kivi- tai varhaismetallikautisten muinaisjäännösten löytymisen mahdollisuutta ei voida sulkea pois. Käytettävissä olevien tietojen perusteella suunnittelualueetta ei ole kokonaisuudessaan tutkittu aikaisemmissa arkeologisissa inventoinneissa, vaan tutkimukset ovat keskittyneet Riihimäen muinaisjäännöksen alueelle ja sen välittömään läheisyyteen.

Edellä olevan perusteella maakuntamuseo toteaa, että kaava-alueen maankäytön suunnittelu edellyttää arkeologisen tarkkuusinventoinnin suorittamista MRL 9 §:n mukaisesti. Inventoinnissa tulee rakentamattomien, aiemmin tutkimattomien potentiaalisten alueiden riittävän tiheän koekuopituksen avulla selvittää, onko tiedossa olevan muinaisjäännösalueen ulkopuolella säilynyt kiinteitä muinaisjäännöksiä tai muita kulttuuriperintökohteita, ja arvioida tarkempien tutkimusten (esim. koneavusteisen koekaivauksen tai kaivutöiden valvonnan) tarve erityisesti rakennettaviksi suunnitelluilla alueilla. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa on täydennettävä arkeologisen selitystarpeen osalta.

Arkeologisia tutkimuksia voidaan tehdä vain lumettomissa olosuhteissa, sulan maan aikana. Tutkimuksissa tulee noudattaa Suomen arkeologisten kenttätöiden laatuohjeita (2020) ja muita Museoviraston ohjeita. Tutkimuksen tekijän tulee toimittaa raportti digitaalisena arviointia varten Pirkanmaan maakuntamuseolle (pirkanmaan.maakuntamuseo@tamper.fi). Arvioinnissa varmistetaan, että tutkimus vastaa sille asetettuja tavoitteita ja laatuvaatimuksia. Raportti toimitetaan arvioinnin jälkeen Museovirastoon, jossa se tallennetaan sähköiseen asianhallintajärjestelmään ja julkaistaan palvelussa <https://asiat.museovirasto.fi/>. Tutkimusraporttien tiedot tallennetaan myös muinaisjäännösrekisteriin, jonka tietoja voi selata kaikille avoimessa Kulttuuriympäristön palveluikkunassa www.kyppi.fi. Verkossa julkaistava raportti ei saa

sisältää yksityishenkilöiden henkilötietoja, esim. maanomistajien nimiä tai osoitteita. Raportin lisäksi museolle on toimitettava kohteiden sijaintitiedot ja rajaukset paikkatietomuodossa. Lisätietoja tutkimusten tilaamisesta ja suorittamisesta saa maakuntamuseolta. Tämä lausunto on liitettävä tutkimusta koskevaan tarjouspyyntöön.

Suunnittelualue sijaitsee lähes kokonaan Pirkanmaan maakuntakaavaan merkityllä arkeologisen perinnön ydinalueella. Asemakaavatyössä on otettava huomioon merkintään liittyvä suunnittelumääräys: Alueella sijaitsevien muinaisjäännösalueiden ja niiden lähialueiden maankäyttöä, rakentamista ja hoitoa suunniteltaessa on kiinteiden muinaisjäännösten lisäksi otettava huomioon muinaisjäännösten suoja-alueet, maisemallinen sijainti ja mahdollinen liittyminen arvokkaisiin maisema-alueisiin ja/tai kulttuuriympäristöihin.

Kaavaluonnos selvitysaineistoinen sekä edellä olevien kommenttien pohjalta päivitetty osallistumis- ja arviointisuunnitelma pyydetään toimittamaan Pirkanmaan maakuntamuseoon lausuntoa varten.

Kaavanlaatijan vastine:

- Kaavan tavoitteisiin on kirjattu kulttuurihistoriallisten arvojen huomioon ottaminen ja niiden vaaliminen.
- Kaavaluonnoksen liitteeksi on laadittu rakennetun ympäristön selvitys.
- Muinaisjäännökselle on osoitettu museon ohjeiden mukainen merkintä ja määräys.
- Suunnittelualueelta on laadittu arkeologinen tarkkuusinventointi museon ohjeiden mukaisesti ja raportti on hyväksytty maakuntamuseossa.
- Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa on täydennetty arkeologisen selvitystarpeen osalta.
- Arkeologisen perinnön ydinalueesta annetun määräyksen mukaisesti kaavaluonnoksessa on huomioitu muinaisjäännöksen ympäristö ja sen liittyminen ympäristöönsä.
- Kaavaluonnosaineisto toimitetaan Pirkanmaan maakuntamuseoon lausuntoa varten.

Kaavoitusarkkitehti Pinja Ahola

Sastamalan kaupunki - maankäyttö